

هولمز؛ کارآگاهی برای تمام اعصار / پنج قاعده همیشگی داستان‌های شرلوک

امروز ۲۲ مه و صد و پنجاه و هشتمین سال تولد سر آرتور کانن دوپل خالق شخصیت داستانی شرلوک هولمز است که تا به حال اقتباس‌های تصویری و تلویزیونی زیادی از داستان‌های این شخصیت تولید شده است.

امروز ۲۲ مه و صد و پنجاه و هشتمین سال تولد سر آرتور کانن دوپل خالق شخصیت داستانی شرلوک هولمز است که تا به حال اقتباس‌های تصویری و تلویزیونی زیادی از داستان‌های این شخصیت تولید شده است. مانند هرکول پوارو، با توجه به شخصیت شرلوک هولمز، سریال‌ها و فیلم‌ها و سینمایی مختلفی تولید و پخش شده است که مخاطبان ایرانی، جرمی یرت بازیگر انگلیسی را به خوبی به عنوان شرلوک هولمز می‌شناسند. همین طور طی سال‌های اخیر، دو فیلم سینمایی با محوریت شخصیت هولمز و بازی رابرت داونی جونیور ساخته شده که باعث آشنایی مخاطبان امروزی که مانند قدیمی‌ها، سریال‌ها، شرلوک هولمز را ندیده‌اند، شد.

قسمت‌های مجموعه تلویزیونی شرلوک‌ها؛ هم که طی سال‌های اخیر با بازی بندیکت کامبریج ساخته شده‌اند، موجب موافقت و مخالفت دوستداران شخصیت افسانه‌ای شرلوک هولمز شده‌اند. جالب است که این شخصیت که ما به ازای بیرونی و واقعی ندارد، دارای هواداران سرسختی است که در مقابل تحریف یا پرداخت ضعیف اعتراض و انتقاد می‌کنند.

آنچه جالب است، شخصیت هولمز است که کانن دوپل سال‌ها پیش خلقش کرده و حالا نویسندگان و فیلم‌نامه‌نویسان، راه او را ادامه داده و داستان‌های جدیدی درباره این کارآگاه افسانه‌ای می‌نویسند. نوید فرخی از جمله محققان و مترجمان داستان‌های شرلوک هولمز و مقالات مربوط به او، به مناسبت صد و پنجاه و هشتمین سال تولد خالق این کارآگاه، یادداشتی در اختیار **خبرگزاری مهر** قرار داده که مشروح متن آن در ادامه می‌آید:

شرلوک هولمز، یکی از بزرگترین شخصیت‌های تاریخ ادبیات، مخلوق نویسنده اسکاتلندی دکتر سر آرتور کانن دوپل است. دایره‌المعارف داستان‌های پلیسی او را بزرگترین کارآگاه در عرصه ادبیات و شاید سرشناس‌ترین مخلوق ادبی تمام اعصار قلمداد می‌کند. اما چه چیز او را تا این اندازه منحصر به فرد کرده است؟ هنوز هم اقتباس‌های ادبی و سینمایی، تلویزیونی، رادیویی و ... تازه‌ای از ماجراهای او تولید می‌شود.

داستان شرلوک هولمز در ماجرای اسرارآمیز برای جان وینسنت‌ها؛ هاردن، از اقتباس‌های جدیدی بود که دهه‌ها پس از مرگ نویسنده اصلی به چاپ رسید. یا کمیک‌ها؛ شرلوک هولمز در درنده باسکرویل که در مجله سرخ منتشر شد، نشان داد که حتی از یک داستان شناخته شده هم هنوز می‌توان آثار نویی را تولید کرد که برای مخاطبان جالب توجه باشد.

چهار دلیل اصلی که شرلوک هولمز بهترین کارآگاه است، به این ترتیب اند:

۱- هولمز در علم استنتاج به کمال رسیده، مثلاً فقط با دیدن گل و لای روی شلوارتان می‌تواند بگوید از کجا آمده‌اید. ۲- هولمز اطلاعات تاریخی و قانونی بسیار بالایی دارد و مجرمان سابقه دار را از روی خراش‌ها و زخم‌ها؛ قدیمی می‌شناسد. ۳- هولمز استاد تغییر چهره است، و بارها با گریم‌ها؛ مختلف موفق شده دست تبهکاران را رو کند. ۴- او وقایع نگار شخصی خودش یعنی واتسن را دارد که در بیشتر پرونده‌ها؛ او را دنبال می‌کند و بارها به کمکش می‌آید!

نقل و قول‌هایی از شرلوک هولمز

اسم من شرلوک هولمز است و شغلم دانستن چیزهایی است که سایر مردم نمی‌دانند؛ هرچه که باقی ماند، هرچه قدر هم غیرمعارف باید صحیح باشد. چیزی را که مردی بتواند اختراع کند، دیگری می‌تواند کشف کند. من به خاطر ماهیت خود بازی است که بازی می‌کنم؛ زندگی از هر چیزی که ذهن انسان در موردش ساخته، بی‌نهایت عجیب و غریب‌تر است. یادگیری هیچوقت پایان ندارد. یادگیری یک فرایند بی‌انتهاست و این یک پرونده آموزنده است. اشتباه بزرگی است که بدون داشتن تمام مدارک، نظریه پردازی کنیم. این کار، روی قضاوت مان اثر می‌گذارد. من بارها اولین برداشتم از شخصیت والدین را با مطالعه فرزندان شان استنتاج کرده‌ام. هر حقیقتی، بهتر از تردید و بلاتکلیفی است. اطلاعات، اطلاعات، اطلاعات! من نمی‌توانم بدون خاک رُس، آجر بسازم. کوچکترین چیزها، قطعاً مهمترین‌ها هستند؛ و شناخت نیات زن‌ها به شدت سخت است... جزئی‌ترین حرکت آنها می‌تواند چندین جلد معنا پشت سرش باشد!

عیوب شرلوک هولمز

هیچ کس کامل نیست. شرلوک هولمز، کاراگاهی بزرگ است که به کارش علاقه دارد، اما بی خطا نیست. او در زمان نقشی ز خون (Study in scarlet)، برخی از نقاط ضعف خود را می پذیرد؛ من گهگاهی دچار افسردگی می شوم، و نهایتاً طی روزهای دهانم را باز نمی کنم. وقتی این کار را می کنم، نباید فکر کنی که رنجیده ام. فقط تنه‌ایم بگذار، و خودم به زودی خوب می شوم!؛

هولمز پپ می کشد، اما دکتر واتسن آن را یک نقطه ضعف به حساب نمی آورد، شاید چون خودش هم اهل دود و دم است. ضمن اینکه در آن دوره زمانه بیشتر مردها سیگار می کشیدند و به نوعی سیگار نماد مردانگی به حساب می آمد و هنوز تبلیغات متحد و یکپارچه بین المللی علیه دخانیات آغاز نشده بود. با این حال چیزی که دکتر واتسن به آن اعتراض می کند، عادت هولمز در استفاده از کوکائین و مورفین است. هولمز اغلب در اوقات بی کاری و زمانی که پرونده‌های جالبی در دستش نیست، در مصرف این مواد زیاده روی می کند. در خلال زمان به نظر می رسد هولمز از اعتیادش کاسته است.

هولمز ضمناً قدری خودبین و متکبر است، گرچه از جهاتی حق هم دارد. قدرت استنتاج او، دکتر واتسن و پلیس‌ها؛ بارها سردرگم و گیج می کند. او مخفیانه از اینکه به خاطر تیزهوشی اش مورد تشویق قرار گیرد، بدش نمی آید، اما چه کسی را می توان پیدا کرد که این طور نباشد؟ برای دکتر واتسن شاید از همه بدتر این است که شرلوک هولمز یک هم اتاقی نامرتب و بی نظم است.

سری گرانا؛ جرمی برت در نقش شرلوک هولمز

بسیاری در جهان (و حتی در ایران از نسل قدیم)، باسیل راثون را بهترین شرلوک هولمز می دانند. از دیدگاه هواداران حرفه ای تر (افرادی از انجمن‌های تخصصی شرلوک هولمز)، باسیل راثون، شرلوک هولمز کامل یا شرلوک هولمز نهایی است. او نزدیک ترین تصویر ادبی از این کاراکتر را به نمایش درآورده است. در عین حال، همان‌ها؛ جرمی برت را به منزله کسی می شناسند که شرلوک هولمز سرآرتور کانن دوپل را ارتقا داده است! بی شک هر دوی آنها بازیگران عالی نقش هولمز بودند، اما جرمی برت است که به این کاراکتر عمق بخشید. اگر شما هم از هواداران پر و پا قرص هولمز هستید، بدانید که سری تلویزیونی گرانا؛ ارزش تماشا را دارد. بازی جرمی برت در این مجموعه فوق العاده است، هر چند در برخی قسمت‌ها؛ جلوه‌های ویژه سطح پایینی را شاهد خواهید بود.

تنها کاراکتری که در اقتباس‌های سینمایی و تلویزیونی با شرلوک هولمز قابل قیاس است، کنت دراکولا مخلوق برام استوکر است. بیش از صد بازیگر تاکنون در نقش هولمز بازی کرده اند. در بین بازیگران جدید، اقتباس کانال بی بی سی بیش از بقیه، توجهات را معطوف خود کرده است. بندیکت کامبریج، نوجوانان و جوانان بسیاری را با هولمز آشنا کرد گرچه در انجمن‌های شرلوکی، انتقادهایی هم به این سریال وارد می کنند.

هولمز و دکتر واتسن

خوب، واتسن، جنس لطیف در تخصص توست!؛

هولمز به غیر از پرونده‌های؛ هایی که شاکای شان، زن است به نظر چندان تعامل و حتی گرایشی از نوع معمول به بانوان ندارد. عده ای معتقدند هولمز به کلی فاقد ارتباطات عاطفی از نوع بشری است، و عده ای دیگر هم معتقدند او مسائل عاطفی را عامل حواس پرتی در پرونده‌های؛ هایی می داند که باید حل کند!

با این حال تنها یک زن است که توجه هولمز را به شکلی استثنایی به خود جلب کرده است؛ آیرین آدلر؛ زنی که در ماجرای رسوایی در بوهم، به هولمز رودست می زند و در آخر، هولمز عکس وی را از شاه بوهم می‌گیرد. به گفته واتسن، هولمز همیشه آدلر را؛ آن زن؛ خطاب می کند.

در سریال شرلوک هولمز گرانا؛ (با هنرنمایی جرمی برت)، در اپیزود استاد باجگیری (که براساس ماجرای چارلز آگوستوس میلورتون نوشته شده) تبهکاری داریم که کارش اخاذی از زنان و مردان ثروتمند است. میلورتون نام‌های عاشقانه قدیمی زنی به نام اوا بلکول را به نحوی به چنگ آورده که به دوران جوانی یا در واقع جاهلیت این زن بر می‌گردد! افشای این نام‌های؛ ها می تواند زندگی آینده او را خراب کند. میلورتون او را تهدید می کند که نام‌های؛ ها را به نامزدش نشان خواهد داد، مگر اینکه هفت هزار پوند مبلغ به او بدهد.

اما عملکرد هولمز در اینجا قابل توجه است! او خودش را جای لوله کش معرفی می کند و به منزل میلورتون می رود. در اپیزود تلویزیونی (و داستان اصلی)، هولمز خودش را علاقه مند به پیشخدمت نشان می دهد، و فقط برای کسب اطلاعات بیشتر با او نامزد می شود! در داستان البته فقط این را از زبان هولمز می شنویم، اما در اپیزود تلویزیونی، ارتباط آنها و حتی ابراز علاقه هولمز نمایش داده می شود و هولمز خود را فردی عاشق پیشه جلوه می دهد که در حقیقت حقه ای بیش نیست!

پنج قاعده روتین معماهای شرلوک هولمز

۱- پلیس همیشه اشتباه می کند! ۲- اولین حدس دکتر واتسن اشتباه است! ۳- شک برانگیزترین مظنون همیشه بی گناه است. ۴- اگر مردی به قتل برسد، این شانس وجود دارد که حقیقت بوده! ۵- وقتی مظنون دستگیر شود، در نهایت خودش به همه چیز اعتراف می کند.

حقایق جالب درباره هولمز

طرفداران شرلوک هولمز بارها این جمله را شنیده اند؛ پیش پا افتاده است، واتسن عزیز!؛ با این حال

شرلوک هرگز چنین جمله ای را نگفته! البته او درجایی گفته «پیش پا افتاده است.» و در جای دیگری هم گفته «واتسن عزیز!» اما ترکیب این دو، تنها ساخته و پرداخته آثار سینمایی و تلویزیونی است. خلاف شرلوک هولمز که فردی به شدت منطقی گراست، خالق شرلوک هولمز یعنی سرآرتور کانن دوپل، به جن و پری و روح گرایی معتقد بود.

شرلوک هولمز برادر بزرگتری به نام مایکرافت دارد که ۷ سال از او بزرگتر است. مایکرافت حتی از شرلوک هم زرنگ تر است. او برای دولت بریتانیا کار می کند و حرف او در بسیاری مواقع تعیین کننده است. مایکرافت از موهبت ذهنی بیشتری از هولمز برخوردار است اما انرژی کمتری دارد و ترجیح می دهد وقتش را بیشتر در کلوب عجیب و غریب دیوژن بگذراند.

در داستان مترجم یونانی، هولمز ادعا می کند دایی بزرگش، ورنت، هنرمند نقاش فرانسوی است. منزل شماره ۲۲۱ در خیابان بیکر لندن، شناخته شده «ترین آدرس جهان است و در حال حاضر موزه شرلوک هولمز در این نقطه واقع است. در طبقه پایین این موزه، اقلام مورد استفاده هولمز مثل ذره بین و پیپ و چاروق ایرانی یا کلاه شکاری و پالتو و وسایل عهد ویکتوریایی به فروش می رسد.